

El divorci

La Constitució que tindrem estableix el divorci, i per tant, desapareix allò de la indissolubilitat del matrimoni. D'ara endavant, no caldrà que es suspeni tant el pro i el contra per llençar-se a l'enllaç matrimonial; puix com que valdrà a trencar-lo, hom sabrà, de bell antuvi, que aquella santa càrrega que per tota la vida li posaren damunt les espatlles, podrà treure-sela, si un dia no li plau o no té prou forces per a suportar-la.

Amb tot i ésser el divorci la cosa més lògica i natural, totes aquelles persones, no ja que combreguen en el dogma catòlic, sinó també totes aquelles altres damunt les quals pesa la força del llast de la tradició sentiran un esverament i gesticularan amb uns planys aguts i ridículs aquesta desgràcia, car creuran que la societat i la família corren el perill de la seva més anàrquica dissolució.

Nosaltres hem dit més amunt, que trobem molt lògic l'establir el divorci, i ara diem que el considerem d'absoluta necessitat, i no per cap idea dissolvent, sinó precisament per dignificar la mateixa família.

Fa molt bonic cantar les belleses d'un teòric matrimoni, en el qual una parella s'uneix per compartir totes les delicadeses i totes les molèsties que comporten una vida íntima i en comú; però ve després la crua realitat de tots els dies, realitat que mereix ésser tinguda en compte com qualsevulga teoria moral més o menys convincent, i aquesta realitat ens fa veure cada dia i a cada pas, una cadena llarga dels desastres que engendra aquest indissoluble enllaç del nostre fins avui sant matrimoni.

Malgrat el concepte tradicional que la nostra societat té de la moral matrimonial, malgrat que els dogmes catòlics pesen molt damunt dels homes i dones de la nostra terra, ningú no ens negarà que no hi ha cap poble per petit que sigui en el qual no s'hi trobi un o diferents matrimonis, que llur incompatibilitat ha estat més forta que tot el pes de la tradició i de la religió, i han saltat per damunt de tots els obstacles i de fet han establert un divorci públic.

Ara no cal comptar tots aquells

altres que no viuen divorciats públicament, però que dins de la seva llar hi ha establert un divorci tan ferm com si fos públic i definitiu.

Aquests matrimonis entenem que se'ls ha de legalitzar llur situació establerta de fet; i que no se'ns retregui la qüestió dels fills, ja que creiem que per la seva educació, fóra molt més convenient que els seus pares visquessin separats de dret, que no pas ara units a la força i havent de deixar entreveure als seus petits les mentides que enclou la família i la societat.

L'Església no pot admetre la dissolució perquè el seu dogma considera el matrimoni com un sacrament; és tan forta, però, de vegades la raó que s'aporta, que la mateixa Església reconeix la possibilitat d'aquesta dissolució, com és el cas d'impotència sexual.

L'Església, però, té establert un cas de dissolució del matrimoni, que els que no són catòlics l'han de considerar de molt poc pes i d'una raó molt menys fonamentada que moltes altres que ells presenten. Aquest cas és el privilegi Paulí, segons el qual un matrimoni de no catòlics pot anul·lar-se pel sol fet que un dels consorts es faci catòlic.

Naturalment que això està fet de cara a protegir la seva clientela, però nosaltres només en fem esment per fer observar que potser és molt més convenient donar el divorci quan els components d'un matrimoni no poden conviure per aquelles múltiples incompatibilitats d'ambdós maridats, i sabem quines són i en què consisteixen.

ecos

DEL LIBERALISME

Siguem liberals! Siguem liberals! Aquesta és la consigna que es llegeix i se sent abans i després de l'aprovació del cèlebre article 24. No hi ha inconvenient: Visca la llibertat! Però convinguem de seguida que un crit tan repetit en tota la història vuitcentista, aixeca la sospita que, en realitat, tots plegats, som uns grandíssims antiliberals. No valdria la pena, sinó, de repetir-ho tantes vegades; la vociferació contínua d'un mot indica, si més no, que tenim poca confiança en la nostra memòria.

I, no obstant, ens diem individualistes. L'antinomia s'explica si considerem que la humana criatura desitja fervorosament tot el que no té. Si cada u de nosaltres vol sostreure la major part de la persona a l'absorció omnipotent de l'Estat, consecutivament, l'Estat deu lligar cada vegada amb més força les voluntats centrífugues disperses. Secularment, les activitats del Poder em semblen despòtiques, perquè coarten la meua llibertat de vagar al meu antull. Tots els països meridionals són, per essència, no conformistes; l'Estat no els pot aglutinar d'altra manera que fent prevaler el seu poder de coacció, és a dir, essent antiliberal. A les fogueres de la Inquisició succeïen les guillotines del Terror.

El liberalisme estricte, tal com l'imaginava Stuart Mill, es pot resumir en una frase: que cada u faci el que vulgui, mentre no disminueixi la llibertat dels altres. La cosa és senzillíssima, més, en quin punt començo a disminuir la llibertat dels meus semblants? La discussió d'aquest concepte és la his-

tòria política del segle IX. Pue viure en societat essent portador d'una malaltia contagiosa? Ningú no abonaria tal llibertat. Pue propagar malalties morals, difundir-les i ensenyar-les? De la manera que es contesti aquesta pregunta, s'obre o es tanca la porta de la llibertat. Nosaltres sempre hem respost que no, siguin els que siguin els metges diagnosticadors de tals malalties. Tenim la certesa que les idees del contrari són morboses; som antiliberals; som religiosos.

Religiosos tots; els pros i els anticatòlics. Tots religiosos perquè tenim fe en una cosa externa de nosaltres. Tots els energúmens del Congrés s'apostrofen amb els mateixos arguments i amb idèntica passió. També els antics cristians deien infidels als alarbs que tenien un tant ardent concepte religiós. Les diferències després de deu segles ens semblen insignificants; també seran insignificants les diferències que ara es ventilen a les Corts. Una simple substitució de paraules: Déu per la Raó, com els Jacobins, tan religiosos.

Marañon vol la tolerància que es veu en els països anglo-saxons. Però aquells països són altra cosa que religiosos o antireligiosos: són irreligiosos. La religió s'ha sublimat de dogma a concepte filosòfic. Totes les manifestacions confessionals són anecdòtiques i no prenen cap importància davant de la fe en un mateix, primera virtut nacional. Importa allí salvar el cos, primer que l'ànima.

Com diu molt bé Ortega i Gasset, i sense paradoxa, la llibertat va néixer en els castells feudals. El primer home que aixecà un castell era un ésser que es rebelava contra la intromissió de l'Estat en els seus privilegis, però a l'ensem, era un home que tenia fe en ell mateix. La llibertat ha perdurat allí on va arribar la influència germànica. Com diu el poeta:

*Llibertat, filla del barbre Septen-
[trió...*

La fe cega en les coses externes —es diguin catolicisme o democràcia—signiquen imposició intransigent de principis. Sols en terra de fe en un mateix, d'irreligiositat, poden néixer les delicades flors liberals.

GESTUS

ANUNCIANTS:
"FOMENT" ES EL DIARI
QUE US CONVE.

Foment Nacionalista Republicà

GRUP FEMINAL de l'Agrupació Catalunya

Avui diumenge

Matí, a les 11'30

CONFERENCIA PUBLICA

per la publicista

Rosa-Maria Arquimbau

Tema: "Feminisme polític"